

BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ YOUGOSLAVIE-FRANCE DE LESKOVAC

САРАДЊА СА ФРАНЦУСКИМ КУЛТУРНИМ ЦЕНТРОМ

Обећана значајна помоћ Друштву Југославија-Француска у Лесковцу

Сарадња са Француским културним центром у Београду, институцијом чији је основни циљ промоција француског језика и франкофонске цивилизације на југословенским просторима, има значајно место у раду Друштва Југославија-Француска у Лесковцу. Она је један од његових приоритета и записана је као обавеза и у његовом Статуту. Чим је наше Друштво основано, марта 1998. године, успоставили смо блиске односе са Француским културним центром јер смо знали да се без свестране помоћи ове институције не могу успешно остваривати програмски циљеви Друштва. Схватили смо да ширење и популарисање француске културе, науке, цивилизације и француског језика не би на нашем подручју имали успеха без укључивања Француског културног центра. Сарадња се одвијала не само путем преписке већ и преко личних контаката председника и појединих чланова Друштва са представницима Центра, а у неколико наврата пружена нам је и непосредна помоћ у организовању појединих манифестација у Лесковцу. Добили смо, на пример, ексклузивни аудиовизуелни материјал за вече, одржано почетком јуна 1998. посвећено Светском фудбалском првенству у Француској. Неколико месеци касније имали смо задовољство да наш гост буде представник Центра, г. Виктор Шернер (Victor Scherner). Осим разговора који смо водили, г. Шернер је одржао предавање професорима француског језика о франкофонији и поделио им знатну дидактичку литературу.

Сарадња је, дакле, успостављена али је убрзо била прекинута. Бомбардовање Југославије прозоровао је обустављање активности Друштва а и Француски културни центар је био задуго затворен. Тек после значајних

промена које су се у Србији догодиле октобра 2000. године, Друштво је обновило рад и поставило се наравно питање сарадње са наново отвореним Француским центром. Било је то од значаја за Друштво, посебно и зато што је Алијанса Југославија-Француска у Београду готово престала да постоји. Контакти су обновљени и први резултати се могу већ запазити. На наш позив, односно предлог, Центар је, мада у великим пословима око темељне реконструкције свог простора у Београду, одмах изразио спремност да у границама својих могућности помогне Друштву. Сасвим је извесно да и француска страна схвата да је сарадња од обостране користи јер Француској је, дакако, у интересу да има "un nouveau relais pour la diffusion de sa langue et de sa culture" у Србији.

Сесил Дери и Александрија Кирић
у сали Гимназије у Лесковцу

Наши предлози о могућим видовима помоћи Центра узети су у разматрање, и као потврда спремности да се обнове сарадничке везе, у посету нашем Друштву дошла је крајем априла госпођица Сесил Дери (Cécile Derue), лектор на Универзитету у Београду, која се, иначе, у Центру бави наставом француског језика у Србији. Обратила се професорима француског језика и присутним ученицима Гимназије и изложила конкретне пројекте помоћи које нуди Француска, пре свега у области

стручног усавршавања професора. У веома интересантном разговору који је потом уследио, размотрено је стање наставе француског језика у школама лесковачког краја и дати су предлози како да се она унапреди. Томе би могао да помогне и поклон Француског културног центра нашем Друштву у виду више књига, у првом реду нових метода, одн. приручника за учење француског. Вишесатни плодни разговор се наставио у Народној библиотеци у којој ће се налазити, док се не добију сталне просторије за рад Друштва, кутак "француске библиотеке" за који су обећани нови поклони у књигама, нарочито из белетристике.

Питање "сталних просторија за рад Друштва" постало је већ опште место и у контактима са Француским културним центром. Кад просторије обезбеди или уступи општина Лесковац, што је и ред и једина могућност (предложили смо простор у Дому културе), Француски центар ће пружити сву потребну помоћ у њиховом опремању. У последњем писму г. Денија Гајара (Denis GAILLARD), новог директора Центра, упућеном председнику Друштва, стоји, тако: "S'agissant du projet d'espace francophone à Leskovac que vous évoquiez dans votre dernier courrier, sachez que nous serions très heureux de vous apporter notre soutien. Compte tenu des contraintes liées au redémarrage de nos activités et des délais relatifs à l'acheminement des commandes, ce soutien ne pourra probablement se concrétiser qu'à la rentrée, mais soyez assuré que nous ferons notre possible pour que l'Alliance de Leskovac puisse être destinataire de la documentation que vous souhaitez et, si possible, de matériel".

Спремност за сарадњу и за подршку Алијансама у Југославији, г. Гајар показује и у интервјуу који објављујемо у овом броју нашег листа.

Х Р О Н И К А

(јануар-јун 2001)

- 15.2. Изашао из штампе трећи број "Алијансе" у тиражу од 200 примерака. Помоћ да се објави билтен пружило је предузеће "Мила" из Грделице.
- 21.2. У сали Гимназије одржано је вече посвећено поезији Жака Превера. О француском песнику говорио је Душан Јањић, стихове су читали ученици Гимназије, а шансон је певао Јован Тасић.
- 20.4. Приређено вече шансона у сали Гимназије. Реч о шансону припремио је Јован Тасић, а водитељ је био Тодор Јорданов.
- 26.4. Посета г-це Сесил Дери из Француског културног центра у Београду. Она је професорима француског језика говорила о помоћи која ће бити пружена професорима у области стручног усавршавања. Састанак је одржан у сали Гимназије а присуствовали су и заинтересовани ученици. Приказана је и стручна литература коју Француски културни центар поклања Друштву.
- 16.5. Отворена је "Француска библиотека" у просторијама Народне библиотеке "Радоје Домановић" у Лесковцу.
- 30.5. Састанак са професорима и наставницима француског језика. Професори Сунчица Милошевић и Душанка Јанковић говориле су (на француском) о утицима са педагошког стажа у Кладову (*Impressions du stage pédagogique, Kladovo 2001*). Размотрена су и друга сталепика питања. Састанак је одржан на Технолошком факултету у Лесковцу.

Јануар-јун 2001.

Разне активности Друштва: контакти са Француским културним центром и Алијансом у Београду (телефоном и преко преписке); сарадња са јединицом Министарства просвете у Лесковцу и са школама; захтеви Скупштини општине Лесковац и Дому културе у вези са обезбеђивањем сталног простора Друштву; припрема новог броја "Алијансе" и др.

*** ВЕСТИ *** ВЕСТИ *** ВЕСТИ ***

Такмичења ученика

На Окружном такмичењу у знању француског језика, одржаном 3.3.2001. у просторијама Гимназије, најбоље резултате су постигле ученице:

Вукица Новковић, Гимназија Лебане.
Марија Цветковић, Гимназија Лесковац,
Јелена Стефановић, Гимназија Власотинце.

На Републичком такмичењу у Лозници 30. априла учествовала је само Марија Цветковић.

Окружно такмичење за ученике основних школа одржано је у ОШ "Светозар Марковић" у Лесковцу 24. марта 2001. Прва три места освојиле су:

Вања Тодоровић, ОШ "Васа Пелагић", Лесковац,
Јована Стаменковић, ОШ "Васа Пелагић", Лесковац,
Мирјана Крстић, ОШ "Бора Станковић", Вучје.

Прве две ученице учествовале су на Републичком такмичењу 5. маја у Лазаревцу.

Библиотека Друштва

У просторијама Народне библиотеке "Радоје Домановић" у Лесковцу отворена је недавно библиотека Друштва. Чини је, за сада, стручна литература на француском језику добијена на поклон од Француског културног центра. Члановима Друштва, пре свега професорима, студентима и ученицима, стоје на располагању савремене методе, одн. приручници за учење француског за разне узрасте (*Il était...une petite grenouille, Initial, Junior, Ado, Panorama...*). Могу се користити и књиге о француској цивилизацији, о настави књижевности, практична кореспонденција и др. Француској библиотеци ће се ускоро прикључити и књижни фонд Народне библиотеке на француском језику. Очекује се и обећани поклон Француског културног центра у књигама из белетристике, као и аудиовизуелни материјал. Библиотека се може користити сваког дана од 17-20 сати (изузев суботе и недеље).

Књиге чланова Друштва (од 1999. године)

- Душан Јањић, *Основе француске пословне кореспонденције*, Ниш, 1999.
- Томислав Н. Цветковић, *Војвода Никола Скоковић* (треће издање), Београд, 2000.
- Срђан Марковић, *Невени Теокаровић*, Београд, 2000.
- Драган Тасић, *Пресио позољани* (песме), Лесковац, 2000.
- Љиљана Јањић, *Кухни праћ* (песме), Лесковац, 2001.

Две веома успешне приредбе у сали Гимназије

Друштво Југославија-Француска у Лесковцу одржавало је до сада предавања и приредбе углавном у сали Народног музеја и у Народној библиотеци. Прелазак на салу Гимназије се изгледа посрећно, јер су последње две приредбе Друштва доживеле велики успех код публике. То не значи да претходне манифестације које је Друштво организовало нису биле успешне, али приредбе одржане фебруара и априла превазишле су сва очекивања. Сала Гимназије, са више од 120 места, дупке пуна у оба случаја, показала се као изванредан амбијент за организовање културних манифестација. Вероватно је и садржај обе вечери привукао бројне посетиоце.

Прво вече је било посвећено поезији Жака Превера. Овај најчитанији француски песник XX века био је предмет излагања Душана Јањића, а Преверове стихове говорили су (на француском и у преводу на српски) ученици Гимназије: Силвија Живковић, Милена Милуновић, Миљана Митровић, Ивана Вуксановић, Јелена Илић,

Посетиоци вечери шансона

Александра Цветковић, Милош Николић и Михајло Стаменковић. Бурно је био поздрављен и наступ Јована Тасића, професора француског језика, који је, уз иратњу на гитари, отпевао две шансоне: *Les feuilles mortes* и *Champs-Élysées*.

Веома успело било је и вече француских шансона. Посетиоци су читав сат уживали у шансонама Бориса Вијана, Жака Превера, Ива Монтана, Жилбера Бекоа, Жака Брела, Салватореа Адамоа, Енрика Масијаса, Жоа

Дасена, Гиа Беара, Алена Баријера. Највећи број шансона отпевао је Јован Тасић, професор Гимназије у Власотинцу, а вокални солисти били су и Љиљана Јањић, проф. француског језика у Медицинској школи и Тодор Јорданов, проф. француског Гимназије у Лебану. Извођење песама пратили су на гитари Миодраг Живковић, професор енглеског језика Гимназије у Власотинцу и Јован Тасић, као и Марко Јорданов, студент француског језика, на клавиру. Тачке Желка Полића и Александра Стефановића, ученика Музичке школе, побрале су, такође, велики аплауз. Према тексту Јована Тасића о француској шансонни, програм је умешно водио Тодор Јорданов.

Гимназија у Лесковцу пружила је пуну помоћ у организовању обеју приредби.

Дужну пажњу према овим културним догађајима показали су (са изузетком "Наше речи", која их је игнорисала), медији у Лесковцу, нарочито Радио 016.

Д.Л.

UN ENTRETIEN AVEC DENIS GAILLARD

1. Vous êtes Directeur du Centre culturel français de Belgrade depuis janvier 2001. Comment, à travers votre parcours de quelques mois, voyez-vous votre fonction ?

Laissez-moi tout d'abord vous dire tout le plaisir que j'éprouve à me trouver en poste en Yougoslavie aujourd'hui, à un moment où, après tant d'années difficiles, s'ouvre sans doute une période plus sereine de votre histoire et où les relations entre nos deux pays sont appelées à retrouver la force et le dynamisme qu'elles avaient autrefois. Tout cela, dans la perspective de la reconstitution de la grande famille européenne dans laquelle votre pays a désormais toute sa place.

S'agissant de ma fonction, je dois vous avouer que ma tâche, tout en étant exaltante, n'est pas des plus simples car je suis non seulement Directeur du Centre culturel français de Belgrade, mais également Conseiller de coopération et d'action culturelle de l'Ambassade de France pour l'ensemble de la Yougoslavie: cela veut dire qu'au-delà des manifestations artistiques qui marqueront la vie du Centre culturel français de Belgrade une fois que celui-ci aura réouvert ses portes, j'ai également à traiter des questions de coopération linguistique, universitaire, scientifique et technique. Nous intervenons également dans le domaine de la formation, par exemple dans le secteur de la presse ou de la gestion culturelle, et nous envisageons enfin d'engager sous peu une coopération dans le domaine de l'administration, de la magistrature et des études européennes. Heureusement, je suis entouré d'une équipe très professionnelle et très dynamique, qui m'aide beaucoup dans ces premiers pas.

2. Quelle est la priorité : la culture ou la langue française ?

Franchement, je ne vois vraiment pas comment on pourrait dissocier les deux : d'un côté c'est la langue qui permet le mieux d'accéder à la culture, mais en même temps comment comprendre les spécificités d'une langue sans passer par la culture ? Cela est particulièrement vrai dans le cas de la France et vous savez combien la littérature est au coeur de notre patrimoine culturel. L'un de nos objectifs est d'ailleurs de développer la venue d'écrivains français ou francophones en Yougoslavie, comme nous l'avons récemment fait avec succès avec Andréi Makhine, pour montrer que la littérature en langue française ne s'est pas arrêtée à Albert Camus mais qu'elle continue à se réinventer sans cesse et qu'elle est particulièrement dynamique au-delà de nos frontières.

3. Quels sont les objectifs à court et à long terme que vous aimeriez vous atteindre par les activités du Centre culturel français ?

A très court terme, nous souhaitons tout d'abord réussir le réaménagement des locaux du Centre culturel français et proposer aux

Belgradois, mais aussi à tous les Yougoslaves, un espace culturel qui soit à la hauteur de leurs attentes mais aussi un lieu de vie où ils se sentent bien. Les travaux sont en cours d'achèvement: nous inaugurerons les nouveaux espaces le 14 juillet prochain avec une grande exposition consacrée au dessinateur français d'origine yougoslave Enki Bilal. Au mois d'août nous installerons la médiathèque qui sera informatisée et bénéficiera des avancées des nouvelles technologies, et à laquelle le public pourra accéder courant septembre. Je sais combien cette réouverture est attendue avec impatience, mais nous avons voulu prendre le temps de concevoir le meilleur outil possible.

Denis Gaillard

Au-delà de cette réouverture, qui marquera sans aucun doute l'année 2001, je souhaite mettre en place une stratégie nouvelle visant à attirer davantage le jeune public, particulièrement important pour l'avenir de la francophonie dans ce pays, à travers des manifestations touchant les domaines de création les plus contemporains: mode, design, bande dessinée... Cela ne veut pas dire, bien au contraire, que nous devons négliger la partie classique de notre héritage, et du reste nous fêterons dignement en 2002 le bicentenaire de la naissance de Victor Hugo, mais il s'agit de dépoussiérer cet héritage et d'en montrer la modernité: les mots de Victor Hugo, s'agissant notamment de l'Europe, sont ainsi d'une actualité frappante.

4. Etes-vous optimiste sur l'avenir de la francophonie dans le monde et particulièrement en Yougoslavie ?

Tout d'abord, il ne faut pas se faire d'illusions: le français n'occupera sans doute plus la place un peu hégémonique qu'il a pu avoir par le passé, mais, après tout, cela n'a peut-être pas que des inconvénients: au moins pourrions-nous être sûrs que ceux qui se tournent vers cette langue le font par amour pour elle, et pas seulement par intérêt. Cela

dit, loin de moi l'idée de cantonner le français au seul domaine de la culture, et je souhaite tout particulièrement auprès des jeunes Yougoslaves que la maîtrise du français, et plus généralement d'une autre langue étrangère que l'anglais, constitue un atout décisif en matière de communication internationale. J'en veux pour preuve le fait que le français est, au même titre que l'anglais, une langue de travail tant au sein de la Commission européenne qu'aux Nations Unies.

S'agissant de la situation du français en Yougoslavie, je suis raisonnablement optimiste: l'anglais va sans doute effectuer une percée remarquable, et l'allemand et l'italien vont certainement se développer, mais je crois que le français a des atouts pour conserver une situation privilégiée pourvu, une fois de plus, que nous sachions attirer les jeunes générations, ce à quoi nous allons nous employer sans délai.

5. En quoi réside, à votre avis, l'originalité de l'entreprise francophone ?

Je crois que si la famille francophone existe et manifeste une telle solidarité, c'est qu'au-delà de la langue nous avons également en partage des idées, voire des idéaux, qui nous rapprochent tout en préservant nos identités culturelles respectives: la francophonie, c'est avant tout la diversité et la richesse de notre dialogue au sein duquel se croisent l'axe Nord-Sud, de Bruxelles à Kinshasa, et l'axe Est-Ouest, de Bucarest à Montréal.

6. Pouvez-vous nous dire, pour conclure, quelle aide peut apporter le Centre culturel français de Belgrade aux Alliances en Yougoslavie ?

Le Centre culturel français ne joue pas seulement un rôle important au sein de la vie culturelle belgradoise, il est également là pour servir de partenaire privilégié à tous ceux qui oeuvrent en faveur d'une diffusion de la langue et de la culture françaises à travers tout le pays: les Alliances, bien sûr, partout où elles sont actives et dynamiques, mais aussi les associations d'étudiants ou celles d'anciens stagiaires. Je suis très attaché à ce que nous renforçons notre présence en province, et nous allons tout faire pour développer, avec votre soutien, nos activités culturelles (expositions, cycles de cinéma, conférences, petits spectacles...) à travers tout le pays.

Et une fois que nous aurons renoué tous ces liens, d'ici un an j'espère, nous pourrions tous ensemble fêter avec éclat en mars 2002 le Mois de la Francophonie, à travers toute la Yougoslavie. Et notamment à Leskovac, où je n'ai pas encore eu l'occasion d'aller mais où j'espère pouvoir très prochainement vous rencontrer. Alors, à très bientôt !

Propos recueillis par
Dušan A. Janjić

PIERRE DE FERMAT (1601-1665)

Pierre de Fermat, mathématicien et physicien français. Conseiller au parlement de Toulouse en 1631, il sut, au milieu des devoirs de sa charge, se créer des occupations littéraires et étudia les mathématiques avec passions. Pascal le nomme "le premier homme du monde" et avoue qu'il ne peut pas toujours le suivre dans ses recherches. Fermat publiait rarement ses découvertes et négligeait même d'en écrire les démonstrations. Aussi un grand nombre de ses travaux ont-ils été perdus. Les trois plus hautes autorités, d'Alembert, Lagrange et Laplace, lui font l'honneur de la première idée du calcul différentiel. Des lettres de Fermat, de 1636, prouvent qu'il savait représenter les courbes par des équations, antérieurement à la publication de la géométrie de Descartes. Enfin, Laplace pense que Fermat doit partager avec Pascal l'honneur de l'invention du calcul des probabilités. Les principaux écrits de Fermat ont été publiés par son fils Samuel, en 1679, sous le titre de *Varia opera mathematica*.

Principe de Fermat: principe général de l'optique géométrique, s'énonçant ainsi : pour aller d'un point à un autre, la lumière suit le trajet de durée minimale ou maximale. Ce principe est équivalent aux lois de Descartes sur la réflexion et la réfraction.

Encyclopédie Larousse

ФРАНСОА ДЕ ФЕНЕЛОН (1651-1715)

Фенелон потиче из веома старе али осиромашене племићке породице. Свештеничку каријеру почео је 1675, а 20 година касније постао је архиепископ у Камбреу. Од 1689. до 1695. године био је васпитач унука Луја XIV и наследника престола. У Француску академију изабран је 1693. године. Када се сукобио с Ватиканом због својих религиозних погледа, изгубио је подршку Луја XIV (1699) и повукао се у Камбре.

У француској књижевности познат је пре свега као педагошки писац, моралиста. Већ његово прво дело, расправа *О васпитању девојка* (*De l'éducation des filles*), сведочи о његовом слободоумљу. Славу је стекао романом *Дожиљаци Телемаха, сина Одисејевог* (*Avantures de Télémaque*), написаном 1694. а објављеном 1699. Роман о васпитању младог принца, у ствари је авантуристичко-дидактичка повест, инспирисана Хомеровом *Одисејом*, у којој је Фенелон, као слободоумни мислилац, сликовито изложио своје педагошке идеје и политичке и филозофске погледе. Према С.П. Коцубинском, "Фенелон се показује као ватрен присталица мира, верске трпеливости и просвећености. Он је непријатељ расипничких светковина, тешких намета,

освајачке политике. Он тражи да се унапреди народно благостање, земљорадња и трговина. Дожиљаци Телемахови су у исти мах критика режима Луја XIV и пројект реформи апсолутистичког система". Телемах је доживео огроман успех не само у Француској (само у 1699. имао је 20 издања), већ и у целој Европи. Захваљујући високим уметничким вредностима, живом приповедању о античким земљама и митологији, занимљивој фабули и лакој језику, Телемах је постао омиљена лектира за младе (код нас га је први превео Стефан Живковић 1814). Од других Фенелонових дела ваља издвојити *Басне* и *Дијалоге мртвих*, књиге дидактички усмерене. Књижевне погледе Фенелон је изразио у чувеном писму Академији (1714). Реч је о значајној књижевно естетичкој расправи у којој писац Телемаха пропaгира угледање на класику, али и непосредност и слободу књижевног изражавања.

Фенелон је настављач класицизма али његов политички идеализам и критика деспотизма најављују епоху просвећености. Његова поестка имагинација и осећајност наговештавају, пак, прве облике романтизма.

У српској књижевности Фенелово дело је значајно по томе што је извршило снажан утицај на стваралаштво Доситеја Обрадовића.

Ана Мајић, Пирот

CHARLES BAUDELAIRE (1821-1867)

Le premier malheur de Baudelaire, qui marquera toute sa vie, est le second mariage de sa mère. Il ne s'entend pas avec son beau-père et il devient un enfant solitaire et révolté. Vers sa dix-septième année il commence d'écrire ses premiers vers et de fréquenter les cabarets littéraires. Pendant toute sa jeunesse il mène à Paris une vie de bohème et pour l'arracher à une telle vie, ses parents le contraignent à partir pour les Indes. Après un séjour à l'Île Maurice, il retourne en France, rapportant de son voyage un goût très vif pour l'exotisme.

En 1857 paraît sous le titre *Fleurs du mal* le recueil qu'il méditait depuis quinze ans, mais ses vers, peu compris de ses contemporains, ne provoquent qu'un procès en justice.

Son deuxième recueil Baudelaire ne pouvait pas publier pour les difficultés matérielles et ce recueil, intitulé *Petits poèmes en prose*, est publié après sa mort, 1869.

Fleurs du mal - C'est la confession sincère que l'auteur nous fait de son mal. Baudelaire était toute sa vie malheureux. Il souffrait de sa solitude morale, de sa gêne matérielle, de ses déceptions de carrière. Toutes ses misères expliquent la profondeur de son "spleen". Le dégoût du monde contemporain provoque chez lui une sensation d'étouffement et d'impuissance, une révolte. Ce désespoir est

chez lui un état pathologique et il est envahi par un morne ennui. Dans son préface aux *Fleurs du mal*, dans le poème intitulé "Au lecteur", il s'adresse au lecteur pour lui expliquer le mal du siècle - l'ennui. C'est pour lui le plus grand monstre de tous les péchés humains qu'il nous montre par les symboles: les sept animaux symbolisent les sept péchés capitaux. Baudelaire estime que Satan est un alchimiste particulier qui dirige le monde. Il dit: "C'est le diable qui tient les fils qui nous remuent, nous sommes ses marionnettes".

Dans la première partie *Spleen et Idéal* Baudelaire oppose douloureusement aux vertus exaltantes de l'Art et de l'Amour, la déprimante misère de sa vie. Baudelaire a toujours rendu un culte à la beauté et l'art lui apparut comme le meilleur témoignage de la dignité humaine. L'instrument le plus précieux de l'ascension vers l'Idéal. En ce qui concerne l'amour, Baudelaire a connu les deux formes complémentaires de l'amour humain: la passion sensuelle pour Jeanne Duval et l'amour spiritualisé avec Mme Sabatier. Dans l'amour sensuel, le poète voit une source d'évasion par l'exotisme ou par le plaisir esthétique. A travers sa propre expérience, il a voulu retracer la tragédie de l'être humain. C'est la tragédie de "l'homme double", créature déchue et objet d'un perpétuel conflit entre le Ciel et l'Enfer. Dans la lutte incessante entre l'Idéal et le Spleen, c'est celui-ci qui peu à peu devient maître de l'âme.

La solitude morale inspirait souvent au poète des visions d'exil. Baudelaire se croit maudit parmi les hommes. Les déceptions entretiennent dans son âme la hantise du temps qui fuit et de la vie qui s'use. Pour échapper au spleen, il cherche l'oubli dans les séductions mensongères de l'ivresse et du voyage. Baudelaire a exalté l'ivresse sous toutes ses formes, tous les vertiges sont bienfaisants s'ils arrachent l'homme à l'amère méditation de son destin. Il recourt souvent aux excitants: au tabac, au vin, il décrit les effets de l'opium qui le transporte dans un autre univers. Baudelaire a rêvé souvent de partir pour des contrées lointaines. Mais le voyage est cruellement décevant car l'homme traîne dans toutes les contrées la même misère. La mort seule, suprême voyage, contient un espoir. L'Idée d'une mort libératrice apparaît comme l'unique remède possible aux souffrances de la condition humaine.

A la fin, il faut dire que Baudelaire est le véritable initiateur du symbolisme par sa théorie poétique et mystique des correspondances. La synesthésie est la correspondance de sensations. Baudelaire revit une couleur ou une odeur comme un autre sens. Ce principe de correspondances qui fonctionne dans la nature est analogue de celui de nos sens. Le mot clef est le mot symbole. D'après Baudelaire et les symbolistes, tout ce qui existe dans ce monde n'est qu'un symbole de quelque chose de l'au-delà. Ce symbole nous aide à comprendre l'essence de l'univers. Il pense que le paroxysme de notre connaissance est la connaissance qu'on possède grâce aux correspondances (à l'harmonie) de tous nos sens. Il dit: "Les parfums, les couleurs et les sons se répondent".

Daniela Ković

МАРСЕЛ ПРУСТ (1871-1922)

Пруст припада великој генерацији писаца рођених око 1870. године (Клодел, Жид, Валери, Колет) која својим животом обухвата два периода - историјска и књижевна, аутора који представљају везу између те две епохе. Њихова дела подигла су француску предратну а нарочито поелератну књижевност на највиши ниво. Иако није имао неке познате и видљиве ученике и наследнике, утицај Марсела Пруста на француски роман био је велики. Научили су, он и Жид, многе писце да буду некрени и отворени, и према себи и према другима.

Марсел Пруст је рођен у Паризу 1871. године у imuћној грађанској породици. Отац му је био лекар, професор на Медицинском факултету, а мајка му је из богате породице ашканских Јевреја, из породице Вејл у којој мали Пруст проводи велики део времена, као и у Илијеу близу Шартра, код Прустових. Пруст је, као дечак и младич, боравио на обалама Ламанша, а Јелисејска поља, где се он играо са дечацима и девојчицама из imuћних породица, наћи ће своје место у *Трагању* ("У сенци девојака у цвету"). Уосталом, цео живот писца биће предмет његовог дела. Пруст је уживао не само у материјалној предности него и у материнској љубави. Али у деветој години оболео је од астме и постао њен роб и њена жртва читавог живота. Превелика нежност као и сама болест ослабиле су му вољу и умањиле радну способност, но то га је спасло од предавања лакој, мошденској литератури, доколичарског живота. Све то га је приморало на повлачење из друштва и упућивало на усамљенички живот који га је упутио на рад. Та болест је у обдареном детету развила и обогатила душевни живот. Ипак, све то му није сметало да се школује, да буде добар ђак, па чак и да оделужи војни рок. Породица је хтела да Пруст нешто ради а он је желео да буде писац. Још од младих дана имао је две амбиције: литературу и успех у друштву. Целог живота је био фасциниран тим отменим друштвом. Дакле, три ствари обележавају живот Марсела Пруста: болест, кретање у аристократским и мошденским круговима и предност уметности.

Године 1892. Пруст са неколико школских другова образује малу књижевну групу која оснива часопис "Le Vaquet" у коме писац објављује портрете из књижевности, осврте, доживљаје природе. Сви ти текстови, као и други објављивани у часописима "Le Gaulois", "La presse", појавили су се у Прустовој збирци *Задовољства и данци*, са предговором Анатола

Франса. Пруст наставља рад на књижевности и 1908. издаје књигу *Пасивни и дружи различити сисци*. У то време Пруст је радио и на роману *Жан Сантеј* који је нека врста прилог покушаја *Трагања за изгубљеним временом*.

Упоредо са интересовањем за књижевност, Пруст се интересује и за друштвени живот. Лен, љубазан и предусретљив, дарожљив у комплиментима као и у поклонима, уз то и одличан козер, Пруст је био гост у најпознатијим племићким и грађанским салонома предратног Париза. Он сам прима госте у кући, приређује банкете, поседује уметничке изложбе. У салонима се више примало племство духа него племство по пореклу. Све те личности које је Пруст сретао тамо, мање или више измењене постале су личности *Трагања*.

Отац му је умро 1903. а мајка 1905. Имао је све услове да започне каријеру писца јер је запат већ знао, а имао је и стила, ретко богату културу, силну моћ опажања и изузетно памћење. Тако, после мајчине смрти, за Пруста почиње нови живот; сели се у неудобан стан и, да му не би сметао ни најмањи шум, целу собу тапацирао је плутом, са увек затвореним прозорима.

Крајем 1911. године Пруст има спреман рукопис, али не налази издавача чему доприноси сам Анатола Франс који је након првог читања дао негативну оцену. Најзад се издавачка кућа Grasset прима штампања али о трошку аутора и *Пути Сванових* (*Du côté de chez Swann*), као први том његовог капиталног дела *У трагању за изгубљеним временом* (*À la recherche du temps perdu*), излази 1913. У почетку прихваћено од уског круга пријатеља, а ускоро је имало да стекне славу широм света. Године 1918. издаје *У сенци девојака у цвету* (*L'ombre des jeunes filles en fleurs*), дело које добија престижну награду Гонкур. Прустова слава је све већа и он сада грозничаво ради отимајући време од смрти и стиже да објави, 1920-1921. дело *Стирања Германтових* (*Le côté de Guermantes*) и, 1921-1922. *Содому и Гомору* (*Sodomie et Gomorrhe*). На неколико сати пред смрт врши исправке рукописа *Заточенице* (*La prisonnière*). Умро је 1922. Имао је тада 51 годину. Остале књиге *Трагања* излазе после смрти писца. *Заточеница* се појављује 1923. *Ничегла Албертина* (*Albertine disparue*) 1925, а *Пронађено време* (*Le Temps retrouvé*) 1927. године. Исте године објављени су и Прустови чланци у књизи *Хронике*. Касније су издата и његова писма и његов необјављени и дуго непознати роман *Жан Сантеј* (*Jean Santeuil*) 1952. године.

Прустово име се обично везује, и с правом, за његово ремек дело *У трагању за изгубљеним временом* које, као што смо видели, има седам делова. Ово је Прустов циклични роман, са идејом водилом. У изради дела код Пруста се разликују три етапе: прва је довођење прошлости у свест, друга етапа је анализирање, рационална обрада пронађеног, а трећа је овековечавање тога уметничким делом. Пруст проучава људско биће у времену. Прустови ликови не живе у историји него у времену људском. Прустово време је нитимна хроника душе. Пруст је знао такође, и од тога полазио, да ће време бити главна личност његовог дела. Тако књижевно дело ствара само човек уметник великог талента.

Мирослав Стамениковић

MAURICE VLAMINCK (1876-1958)

Ce fut au Louvre et dans les galeries de la rue Laffitte que, sans passer par aucune école, Vlaminck effectua sans guide sa formation de peintre. Ses premières toiles sont de violentes orchestrations de couleurs pures : sans songer à devenir jamais un artiste professionnel, il les exécute, principalement le dimanche, à Chatou, non loin de Paris. De sa rencontre avec André Derain va naître le fauvisme, pressenti d'autre part, à Paris, par Matisse et ses amis. Mis en rapport avec ceux-ci par André Derain, Vlaminck expose au Salon des Artistes indépendants (1906), où il sera remarqué, puis soutenu par Ambroise Vollard, à partir de 1910. Après avoir habité Bougival, puis Auvers-sur-Oise, Vlaminck s'établit à Rueil-la-Gadelière, aux confins de la Beauce et du Perche (1920). Il s'y inspire de la nature environnante, mais pour produire ce qu'il a appelé lui-même des "poèmes tragiques et sentimentaux": il y conjugue avec la réalité du monde sensible celle de sa propre vie intérieure, exprimée avec une fougue souvent qualifiée de romantique.

Principalement paysagiste, Vlaminck est également l'auteur de nombreuses natures mortes, de tableaux de fleurs et de quelques portraits ou figures. Il a subi l'influence de Cézanne, ainsi que celle de Van Gogh, puis s'en est dégagé pour s'exprimer dans un style direct, robuste et rude, tout près d'être rustique, d'un grand caractère individuel. Après avoir commencé par tout vouloir donner à ressentir en utilisant exclusivement des couleurs juxtaposées telles qu'elles sortent du tube, il a redécouvert l'autonomie des formes dans la lumière et le respect dû au ton local. Sa touche est large, impulsive et d'une puissante éloquence. Ses toiles fauves les plus admirées sont de Londres ou de Southampton, où il se rendit en 1905. Il a fréquenté dans sa jeunesse les milieux libertaires, ainsi qu'en témoignent ses écrits, romans, souvenirs, polémiques et pamphlets.

Considéré comme l'un des principaux animateurs de l'art vivant, Maurice de Vlaminck a le premier attiré l'attention sur les beautés de l'art des Noirs et sur celui du Douanier Rousseau. Une salle entière du musée national d'Art moderne permet de suivre l'évolution de son oeuvre. Peintre et aquarelliste, on lui doit également des lithographies. Il est représenté dans la plupart des grandes collections publiques, tant en France qu'à l'étranger.

Encyclopédie Larousse

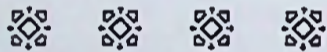

Vlaminck: Remorqueurs sur la Seine

Un poème de *Ljiljana Janjić*

DEVANT LE MIROIR

*Je peux jurer
que je connais
ce visage.
Mais...
Le soleil voyage
de l'ombre
des cils.
Le temps
sombre
se faufile
dans les rides
arides.
Je les lis
comme un roman.
Je feuillette
les jours.
Je rêve
d'attraper
des étoiles filantes
brillantes
pour les enfiler
dans les yeux.
J'enlève la poussièrre.
Je gratte la patine.
En vain.
C'est du temps perdu.
Le miroir
reste
terni.*

ПОЕЗИЈА У ПРЕВОДУ

Louise Labé (1526-1566)

SONNET VII

*Je vis, je meurs: je me brûle et me noie.
J'ai chaud extrême en endurant froidure:
La vie m'est et trop molle et trop dure.
J'ai grands ennuis entremêlés de joie.*

*Tout à un coup je ris et je larmoie,
Et en plaisir maint grief tourment j'endure:
Mon bien s'en va, et à jamais il dure:
Tout en un coup je sèche et je verdoie.*

*Ainsi Amour inconstamment me mène:
Et, quand je pense avoir plus de douleur,
Sans y penser je me trouve hors de peine.*

*Puis, quand je crois ma joie être certaine,
Et être en haut de mon désiré heur,
Il me remet en mon premier malheur.*

Превод: Лиља Николић

СОНЕТ VII

*Живим, умирем, давим се а тело жори,
Очврело у хладноћи изгара од тојлојте:
Животи ми је сувине ижежак а њун дивојте,
Сиздан од великих тужа за радоси се бори:*

*У нејин мах илачем а смејем се и блистјам
Очврела од мнозих жада ијито сууба ми даје:
Моје добро одлази а ијак вечно итраје:
У нејито време ја сахнем и поново фластјам.*

*Тако ме Љубав нестјалта покреће:
И, кад не видим ја крај мојих мука,
Одједном ме ситинава мирна лука.*

*И кад поверујем да сам близу среће,
Да сам на самом врхушиу миља,
Угес ме враћа ијтрај, далеко од миља.*

La civilisation de l'image est-elle
en train de remplacer celle de l'écrit ?

Etant donné que la civilisation de l'image a toujours suivi l'évolution de la société (l'évolution économique), on peut dire qu'elle est son reflet. Mais ce qui est évident et très significatif, aujourd'hui dans notre vie sociale, c'est le fait que de plus en plus les jeunes se détournent de la civilisation de l'écriture. La question s'impose sans cesse : "Comment expliquer ce phénomène? Faut-il chercher les causes dans l'actualité, dans la société même?" L'homme, créateur de ces deux civilisations, les a développées et les a fixées dans notre société contemporaine, bien que sachant, qu'à travers les siècles elles vont changer, en s'adaptant aux besoins de la société et aux goûts du public. Devant la civilisation de l'image, celle de l'écrit disparaît de plus en plus. Aujourd'hui les gens trouvent d'autres sources de communication et d'information. Les livres sont de plus en plus remplacés par la télévision et les ordinateurs. Dans le domaine de l'information, la télévision tient la place principale. Mais malheureusement, avec le temps elle a cessé d'être l'art pour l'art tandis qu'on portait l'accent sur sa commercialisation. La culture subit un recul considérable dans notre société. Aujourd'hui dans tous les domaines on peut trouver les autres formes de culture particulièrement prisées des jeunes et bien entendu véhiculées par eux. Mais devant cette vague moderne et puissante, devant cette technologie nouvelle, dans le monde de la communication et de l'information, qui se développe sur des supports nouveaux, l'homme devient un peu perdu et confus. Il accepte ces nouvelles règles et tâche de les appliquer dans tous les domaines de notre vie sociale. Ce qui est sûr, c'est qu'il est devenu victime de sa propre technologie. Cette nouvelle façon de communiquer et de s'informer nous est placée par l'intermédiaire de la télévision et surtout des ordinateurs qui sont aujourd'hui très à la mode. A notre époque, on ne peut pas imaginer un ménage ordinaire sans un ordinateur, particulièrement à cause de son caractère tant pratique que divertissant. A partir de leur enfance la plus tendre, les enfants apprennent à manier les ordinateurs ; au début ils y trouvent autant une vraie distraction et passion qu'une source de communication et d'information. La correspondance écrite est de plus en plus remplacée par les ordinateurs. C'est plus facile et plus pratique quand même. Mais

ce qui est frappant, c'est que le sondage statistique montre qu'un grand nombre de jeunes passe leur temps libre en regardant la télévision et en jouant sur les ordinateurs. La lecture, la culture, l'éducation ne les touchent plus. Les livres ne paraissent plus aussi nécessaires qu'auparavant. Aujourd'hui les jeunes s'adonnent aux nouveautés et aux vagues si vives et dynamiques, comme à celle qui apporte la civilisation de l'image. Tout cela laisse une grande influence sur les jeunes, en ce qui concerne leur éducation culturelle. Les jeunes deviennent de plus en plus handicapés. La littérature, la science, la philosophie, le cinéma, le théâtre pour eux c'est quelque chose qui opresse, tue leur esprit juvénile. Ils rejettent tout ce qui pourra leur éclairer la vie, contribuer à leur santé morale, au développement de leur personnalité. La société, est-elle coupable pour cette crise actuelle? Aujourd'hui, que reste-t-il? - se demandent les sociologues! Le meilleur exemple pour ce phénomène, je le trouve dans notre pays où le système des véritables valeurs a disparu. La crise économique qui a frappé notre pays a laissé des traces dans tous les domaines culturels, surtout sur la musique. "La musique populaire" est de plus en plus en expansion. J'ai beaucoup de critiques à formuler vis à vis de la télévision qui a contribué à cela.

La civilisation de l'image met celle de l'écrit dans l'ombre. Elle est devenue un miroir de la société aux valeurs troublées. Je pense qu'il faut bien introduire une plus grande sélectivité et un système des mesures strictes pour tirer la culture de la bassesse et pour sauver la civilisation de l'écrit!

Tanja Kocić

SAINT-JOHN PERSE
(1887-1975)

Cet écrivain admirable fut l'élève d'un maître excellent, Paul Claudel. L'image spatiale et temporelle de notre globe, et même de tout l'univers, était soigneusement bâtie de l'un et l'autre, tous les deux. Or, Claudel était chrétien et son monde - ce qui veut dire l'univers - était limité à un Dieu tout-puissant illimité. Il ne s'agit pas, ici, d'un jeu des mots, mais d'une nécessité de prendre garde, chez Claudel, de ne pas savoir plus qu'on peut savoir. Le mot "schisme", on le rencontre dans la poésie de Saint-John Perse, qui était un homme, lui aussi, de la foi, pourtant gnostique. L'élève construisit un monde dont les degrés étaient plus vastes, et, pour lui, la certitude de la puissance divine se retira devant le doute qu'il y avait toujours des forces du bien et du mal en lutte dont l'origine cachait une vision où Dieu unique, ses anges et le cœur de l'homme se dirigeaient vers un but paradisiaque. Czeslaw Milosz a décrit Saint-John Perse après la grande guerre, aux Etats-Unis, taciturne, sage et sans mot à dire à un égaré, exilé, qui sera le futur lauréat du Prix Nobel polonais.

Saint-John Perse

Les vers de Saint-John Perse révèlent la réalité totale et extatique, les majestés royales après avoir démontré les trous et les détails les plus ordinaires de vie. Les couches des civilisations, les temps, les fragments des dialogues peu compréhensibles, une vision la plus éloignée et la plus proche de la vie, se mêlent et prennent l'essor aux yeux du lecteur capable de faire la distance pour voir l'éternité en marche. On se sent, devant l'oeuvre de Saint-John Perse, comme si nous nous fussions posés au fond d'une scène large et semée de lumières çà et là ou en plein jour où luit un astre nommé le soleil.

Saint-John Perse était le diplomate, et il a franchi tous les obstacles d'une carrière peu connue et distinguée pour aboutir dans la connaissance que l'homme, à travers un chaos, pût atteindre une hauteur de la certitude que sa vie était menée d'une force intérieure et extérieure balancée, jusqu'au moment du dicton: "C'est du roi que je parle". Saint-John Perse a veillé, a pris le soin rusé et glorieux de son salut, pour montrer, par son oeuvre, par sa vie, l'indicible. Lisez-le avec précaution. Il a su son destin du bout à l'autre par une sorte de miracle. Est-ce que c'est cela ce qu'on dit chez les humains mortels le bonheur, la sagesse, l'excellence?

Dragan Tasić

Албер Ками

ПИСМО ЈЕДНОМ АЛЖИРСКОМ БОРЦУ

Драги мој Кесу,

Нашао сам ваша писма при повратку с одмора и бојим се да ће мој пристанак стићи сувише касно. Међутим, потребно ми је да вам га саопштим. Јер ви ћете ми лако поверовати ако вам кажем да осећам бол због Алжира у оном тренутку као што друге боле плућа. Већ од 20. августа склоп сам очајању.

Претпоставити да алжирски Французи могу сада да забораве покоље у Филиппвилу и другде значи ништа не знати о људском срцу. Насупрот томе, претпоставити да репресија једном покренута може да улије арапским масама поверење и поштовање према Француској представља другу врсту лудости. Дакле, умали смо једни против других заветовавши се да једни другима прицињимо непоправљиво што више зла. Та мисао ми је непојмиљива и сада трује све моје дане.

А међутим, ви и ја, који смо толико слични, исте културе и који делимо исту наду, испуњени братским осећањима већ тако дуго, сједињени у љубави коју осећамо за своју земљу, ми знамо да ишмо непријатељи и да бисмо могли да живимо срећно, заједно, на овој земљи која нам припада. Јер она је наша и не могу више да је замислим без вас и ваше браће као што без сумње ви не можете да је одвојите од мене и мене сличних.

Јако лепо сте то казали, боље него што ћу ја рећи: осуђени смо да живимо заједно. Алжирски Французи, хвала што сте подсетили да сви ишсу жедни крви, да су у Алжиру више од једног века и има их више од једног милиона. Само то је довољно да се алжирски проблем разликује од проблема који су настали у Тунису и Мароку где су Французи релативно слабо и одскора насељени. Француски "случај" не може да буде искључен у Алжиру и дефиниран је сав да Француска тамо одједном може да нестане. Али, напротив, исто тако нема разлога да девет милиона Арапа живи на својој земљи као заборављени људи: сав арапске масе, заувек понижене, безгласне и потчињене, такође је буцање. Французи су везани за алжирско тле коренима сувише старим и живим да би се могло мислити да се могу са њега ишчупати. Али, то им не даје право, по мом мишљењу, да секу корене арапске културе и њиховог живота. Бранио сам целог живота (и ви то знате, то ме је коштало изгнаништва из моје земље) идеју да су нам потребне обимне и дубоке реформе. Није се у то веровало, наставило се са сном о моћи која се сматра вечитом и заборавља се да је ток историје незадржив и да су те реформе потребније него икад. Оне које ви наводите представљају у сваком случају први напор, неопходан, који треба неизоставно учинити, под јединим условом да не буде онемогућен утапајући га унапред у француску или арапску крв.

Али, рећи то данас, знам из искуства, било би делати у "no man's land" (у нехуманој земљи), између двеју војски, и проповедати усред пуцања да је рат превара и да је крв, ако убрзава ток историје, приближава још већем варварству, уз то и бедн. Онај који се, из свег срца, из све своје муке усуди да се пожали на то - шта може да очекује да чује као одговор него подмех и умногостручени звекет оружја. А ипак, треба се пожалити и пошто намеравате да то учините, не могу да вас оставим да начините тај луди и неопходни гест а да вам не искажем своју братску солидарност. Да, битно је да се, ма како било ограничено, остави место за још могући дијалог; битно је да се поново успостави, ма како било крхко и нестално, попуштање тензије. А да би се то постигло потребно је да свако од нас препоручује својима смиривање. Неопростиви покољи француских грађана повлаче друга разарања, исто тако бесмислена, вршена над личношћу и појединца арапског народа. Рекло би се да су

лудаци, раздражени бесом, свесни насилног уједињавања, кога не могу да се ослободе, одлучили да од њега начини самртни загрљај. Принуђени да живе заједно, и неспособни да се уједине, одлучују да бар умру заједно. И пошто свако својим насилњем увећава поводе и насилје другог, смртоносна олуја, која се сручила на нашу земљу, може само да се појача до општег разарања. У том непрекидном надметању, пожар се шири и сутра ће Алжир бити земља рушевина и смрти коју никаква снага, никаква сила на свету, у овом веку неће бити у стању да поново подигне.

Албер Ками

Треба дакле зауставити то надметање, и у томе је наш задатак. Арапа и Француза, који одбијамо да себи одвежемо руке. Што се тиче нас, Француза, ми морамо да се боримо да спречимо да се репресија дрине да постане општа и да француски закон сачува племенити и јасан смисао у нашој земљи; да бисмо подсетили своје на њихове заблуде и обавезе једне велике нације, која не може да не одговори на ксенофобични масакр подједнаком разуларишношћу а да не изазове сопствену пропаст. Да би се, најзад, убрзало настајање неопходних и одлучујућих реформи које ће лансирати француско-арапску заједницу у Алжиру на пут будућности. И ви, Арапи, морате, са своје стране, да стално указујете својима да тероризам, када убија цивилно становништво, осим што уноси с разлогом сумњу у политичку зрелост људи способних за такав чин, јача антиарапске елементе, потврђује њихове аргумените и затвара уста француском слободоумном мњењу које би могло да нађе решење за помирење и утиче да се оно усвоји.

Одговорите ми, као што ће и вама одговорити, да је помирење превазиђена ствар, да се ради о ратовању и победи у том рату. Али и ви и ја знамо да ће тај рат бити без стварних победника и да ће после њега, као и пре, требати да још и увек живимо заједно на истој земљи. Знамо да су наше судбине у толикој мери повезане да на сваку акцију једног другог одговара истом мером, да један злочин повлачи други, махитност повлачи лудило и да, најзад, и нарочито, уздржавање једног изазива неактивност другог. Ако ви, арапске демократе, изневерите своју дужност да смирујете, деловање нас, слободарских Француза биће унапред осуђено на неуспех. А ако ми посустанемо пред својим задатком, ваше убоге речн однеће ветар и пламен немилосрдног рата.

Ево зашто оно што ви желите наилази на моју солидарност, драги мој Кесу. Желим вам, желим и вама и нама успех. Желим да верујем свим срцем, да ће мир наткрилити наша поља, наше планине, наше обале и да ће оида, најзад, Арапи и Французи, измирени у слободи и правди, уложити напор да забораве крв која их данас дели. Тога дана, ми који смо заједно прогнани у мржњу и очај поново ћемо заједно наћи отаџбину.

Превод: Ружина Тимченко

Изворник: Albert Camus, *Actuelles III, Chroniques algériennes 1939-1956*, Gallimard, 1994, pp. 123-130.

БРАНКО МИЉКОВИЋ КАО ПРЕВОДИЛАЦ ФРАНЦУСКЕ ПОЕЗИЈЕ

Поводом четрдесет година од смрти песника

Француска поезија је веома присутна у литерарном делу Бранка Миљковића. У бројним приказима, есејима, чланцима које је објављивао од 1955. до конца 1960. године, Миљковић се бавио француским песницима: приказивао је њихове песничке књиге (збирке Жила Сипервјела, Макса Жакоба, Ренеа Шара, Ремона Кеноа, Алена Боскеа и др.), позивао се у својим есејима на њих, цитирао их, користио их као "доказни материјал" у изношењу својих теза о поезији. Највише места у свом критичарском и есејистичком делу дао је Валерију и Малармеу, али његовој пажњи нису промакли ни многи други француски песници.

Но, Бранко Миљковић се огледао и у превођењу и ту се показао као плодан преводилац са француског језика. Преводно је стихове великог броја песника (тридесетак), од оних највећих као што су Рембо, Верлен, Маларме, Валери, Елијар, Шар, па до минорних, нама (а и шиροј француској културној јавности) сасвим непознатих (Симонсели, Дусе, Пишет). Интересовао се, посебно, за поезију симболиста, за Мораса, Самена, Анрија де Рењијеа, Пола Фора, Огиста Анжелијеа, па његовом занимању нису измакли ни младалачки симболистички стихови Андреа Жиде, једног од највећих француских прозних писаца прве половине XX века. Миљковићево преводилачко перо није заобишло ни неке истакнуте песнике "на рубу надреализма": Жакоба, Кеноа, Сипервјела, али и оне мање значајне, праве надреалисте: Арноа, Шабрена, Мезена, Дусеа, Симонселија. Није запостављао

ни савремену поезију, преносећи на српски језик песме, или бар фрагменте песама, Ива Бонфоа, Алена Боскеа и неких других мање познатих песника. Са француског језика је чак превео и више одломака из *Елеџија райничкове жене* велике вијетнамске песникиње Доан Ти Дием.

Миљковићево преводилачко умеће заслужује пуну пажњу. Може се рећи да Бранко Миљковић иде у ред наших бољих преводилаца француске поезије. Он не заостаје много за Николом Бертолином, Кољом Мићевићем, Радивојем Константиновићем, а неки његови преводи, односно препевы, спадају у врхунска остварења преводилачке уметности. Он се готово никад не задовољава пуком транскрипцијом значењског, предметног нивоа изворника већ, да би сачувао његов дух и остварио еквивалентан уметнички утисак, настоји да верно пренесе и формалну, звуковно-ритмичку компоненту песме. Отуда он, на пример, редовно у преводу задржава риму ако се она налази у оригиналу.

Миљковићева преводилачка активност сведочи о дубљој повезаности нашег песника са корифејима француске модерне поезије, о неоспорној блискости њихових поетика и песничких остварења. Када се погледају његови препевы, уочиће се да је преводно песнике чија поезија показује дубоку сродност са његовим поетским делом. Доминирају симболисти и у ужем смислу представници тзв. херметичне и "чисте поезије", али су скоро подједнако заступљени и песници надреалистичке оријентације. Готово је исти круг песника о којима пише или од чијих уверења полази у изграђивању своје поетичке мисли. "Укус преводноца открива нам афинитете ствараоца", кажеће поводом Миљковићевих превода Петар Цаић.

Преводилачко дело Бранка Миљковића најмање је, чини се, проучено па зато и завређује шире разматрање.

Д. Ј.

Из мој сѝоменара

После слома Српске војске и надирања Бугара на подручје Србије и Лесковца, мој деда, ратник и редов II чете, II батаљона, I (гвозденог) пука, полази у повлачење преко албанских гудура. Савест му није дозволила да остави свог јединца од седам година на милост и немилост непријатељу. Одлучно је да са собом поведе свог сина Живојина у далека беспућа. Слушао сам од деде Милутина и оца више пута о голготи при повлачењу Српске војске преко албанских планина. Били су то веома хладни дани са сушежицом и непреспаване ноћи где је мој деда Милутин поред појне опреме и пушке на рамену имао и свог сина Живојина. Велики проблем бораца били су и набујали потоци и реке, премошћавани само балванима, брвницама, да би се омогућило прелаз војске. Много је војника нестајало у бујицама надохлих вода, а иза сваке букве или грма врбали су Арбанаси сваког војника који би се удаљио из строја. Успут, поред свих недаћа, мој деда је добио и повишену температуру са маларијом, али свог сина и пушку није испустио до задњег одређеништа. Кретао се у бушилу док је на леђима дечак спавао окупан знојем од очеве температуре. Најтеже тренутке мој отац, као дечак, доживео је на острву Видо. Гледао је брдо лешева и изгладнелих и избезумљених људи који веома често нису били при свести. Причао ми је и о Платој гробници када се сахрањивање није могло више обављати у земљи. Моји преци су имали среће, нису подлегли: после краћег борава на Крфу укрцали су се на један француски брод.

Школа
у крају
Нише

Долазак на француско тле, отац ми је објаснио као долазак у рај. Изванредан пријем, пријатељски дочек и прихват од Француза. Примљени су лепо, домаћински и добили распоред, како сам схватио оца, у некој кафани на периферији Нише, код неке удовице која је држала ту кафану. Мој отац је био препун утисака, јер као дечак имао је чиме да се диви. Околина је била прелепа, окружена шумовитим пределима пуних дивљих зечева и непресећана каналима пуних риба. Одмах је уписан у I разред основне школе. После часова у школи највећи део времена проводио је ловићи у замке зечева и пецајући у каналима рибу. Било је и много других српских дечака који су, као и он, нашли уточиште у француским домовима. Са њима се дружио, као и са малим Французима. Свим Србима је у најлепшем сећању остао боравак у Француској. Мој отац је целог живота осећао велику захвалност према овој пријатељској земљи. Оставио ми је фотографију са друговима из школе у којој је био уписан. Али ја и данас не знам у коме месту је та школа. Да ли има трагова о месту боравак мога деде Милутина и оца Живојина? Који су потомци те добре жене која их је у своме дому примила? Нажалост, и ја сам сада у годинама, али и ово садашње време тешко да ће ми омогућити да видим тај крај Француске и место боравак мојих предака.

Мој деда је умро у 86, а отац у 83. години живота. Оставили су ми само бледе фотографије и војничко ћебе које их је штитило у преласку Албаније, са српском тробојком. Да, остала је и породична икона Свете Богородице са малим Исусом у наручју која их је пратила и сачувала на далеком путу голготе. Остале су и успомене...

Миодраг Ж. Сѝанковић

Paul Eluard

L'AMOUREUSE

*Elle est debout sur mes paupières
Et ses cheveux sont dans les miens,
Elle a la forme de mes mains,
Elle a la couleur de mes yeux,
Elle s'engloutit dans mon ombre,
Comme une pierre sur le ciel.
Elle a toujours les yeux ouverts
Et ne me laisse pas dormir.
Ses rêves en pleine lumière
Font s'évaporer les soleils,
Me font rire, pleurer et rire,
Parler sans avoir rien à dire.*

Превод: Бранко Миљковић

ЉУБАВНА

*Она је присујина на мојим прејавицама
И њене косе су у мојој коси,
Она облике мојих руку носи
И има мојих очију боју и пламен,
Она урања у моју сенку
Као у небо камен.
Њене су очи увек отворене
Па због тога не могу да заспим.
Јарка свећлосѝ њених снова чини
Да се испаривају сунца у висини,
Да се смејем и плачем док је смех све већи,
И да говорим а немам ништа рећи.*

(Миодраг Стаиковић, члан Друштва Југославија-Француска од оснивања, није стигао да прочита свој прилог у "Алијанси". Умро је 1. априла 2001. у 67. години. Није му се остварио ни сан да једном види Француску)

ЈЕДНО УЗОРНО ИЗДАЊЕ

Ежен Јонеско, *Сабрана цела*, Паидеа, Београд, 1997.

Дубоки су корени који повезују француску и српску културу, посебно књижевност наша два народа. Класици француске књижевности и философије, као што су Монтењ, Паскал, Декарт, Иго, Балзак, Стендал, Пруст, да поменем само њих, одавно су, у преводу, готово у целини а свакако у опсежним изборима, познати српском читаоцу. Међу преводилачким бисерима, који подједнако служе на част и српској култури и преводиоцима, ваља навести преводе *Јагњика* Виктора Игоа, чији је аутор један од највећих наших романиста са европском репутацијом, проф. Никола Банашевић. *Коле Брењона* Ромена Ролана, који је начинио Милан Богдановић, књижевни критичар који се иначе није интензивније бавио превођењем. *Песничке уметности* Николе Боалоа, који је дело нашег угледног компаратисте и романисте проф. Слободана Витановића; наравно, не може се заобићи ни српска варијанта *Гарџаније* и *Пашпајруела* с напоменом да овде није у питању класичан превод већ изванредан и изузетан сусрет два представника раблеовског духа - оног изворног у лику писца и оног српског у облику његовог конгенијалног тумача и преносиоца Станислава Винавера.

Ежен Јонеско

Сав овај увод, у коме, наравно, нисам могао да наведем ни приближан број иначе сјајних преводилаца са француског, био је потребан да бих скренуо пажњу на још један издавачки подухват који је и изванредна манифестација спремности наших преводилаца и несумњива потврда зрелости наше културе. Реч је о објављивању целокупног драмског дела корифеја авангардне драме Ежена Јонеска. У питању је пројекат који је обухватио веома широк број наших преводилаца и који је остварила као писац поговора и координатор целокупног подухвата мр Татјана Шотра. Тако је наша преводна књижевност обогачена веома добрим преводима једног француског класика а, као што рекох, традиционална дубока и

плодна повезаност двеју култура добила још једну значајну потврду.

Разуме се, Јонеско је одавно освојио сва позоришта Европе и света, постао нераздвајни део позоришне баштине и писац на коме се огледају најбољи позоришни ствараоци. Јонеско, наравно, није остао непознат ни код нас. Београдска позоришта су стављала његова дела на репертоар а издавачка предузећа су штампала поједина његова дела и текстове о авангардном позоришту. Одавно је, дакле, Јонеско, уз Бекета, признат и познат и код нас као значајан и незаобилазан авангардни писац. О томе веома прецизно пише у свом информативном приказу штампаном у овој књизи наш театролог Јован Ђирилов.

Које су новине које Јонеско уноси у позориште и које га чине авангардним писцем? Пре свега, он потпуно одбацује праксу миметичког позоришта и ствара нов позоришни језик чије су карактеристике наизглед алогични ликови и психолошки неадекватна говорна фраза. У ствари, Јонеско се ослобађа строгих лингвистичких канона показујући да је традиционалан позоришни језик заправо сиромашан и недовољан да оваплоти пребогату и разноврсну, често противречну па и алогичну духовну садржину. Уз мали напор да се продре у структуру Јонескових комада долази се до закључка да се преко новог сценског језика који је Јонеско створио успоставља најефикаснија кореспонденција са публиком. Такође закључујемо да се новим сценским језиком заправо укидају стереотипи и продире до суштине човековог неуједначеног и противречног бића које живи у једној хаотичној и психолошки недефинисаној ситуацији.

Књига о којој је реч веран је превод Галимаровог издања из 1991. године и садржи веома богату пропратну литературу: од предговора до стручних коментара и анализа свих Јонескових комада, као и белешки о сценском извођењу и сценским проблемима сваког дела. Ту су и подаци о глумцима и редитељима, као и опсервације редитеља о делу и различитим његовим инсценирањима. То је заиста узорно издање које омогућује потпуни увид у Јонесково дело: читаоцу се пружају сами текстови а затим и тумачење тих текстова, па је у могућности да проверава своје непосредне утиске и да их сучељава са тумачењима критичара као и самог аутора.

Ваља напоменути да је према истим начелима исти издавач објавио и Сартрову прозу - његове романе и приповетке.

Николај Тимченко

IVO ANDRIC EN FRANCE

Le pont sur la Drina
Editions Belfond, 408 pages

Ivo Andrić

... S'il y a un livre à dévorer pour comprendre l'histoire de la Bosnie et de la Yougoslavie, c'est celui d'Ivo Andric (1892-1975), Prix Nobel 1961. On a évoqué à son sujet la puissance allégorique des "Mille et Une Nuits", et c'est vrai qu'il y a dans cette succession de chapitres dont chacun contient une histoire la force d'une mémoire collective dépouillée du superflu. "Le peuple ne raconte que ce qu'il peut comprendre et réussit à transformer en légende", écrit Andric, qui incarne magistralement cette approche. Fin psychologue, il y ajoute une habile mise en scène de ses personnages. Cruels, émouvants, rusés, ils démentent sur la kapia leurs affaires personnelles et celles du monde au fil de l'eau et des siècles, jusqu'à ce que l'oeuvre des hommes détruise cette "longue tradition dans laquelle il y avait toujours eu des haines secrètes et des superstitions, de l'intolérance religieuse, une brutalité et une cruauté ancestrales, mais aussi de la noblesse d'âme et de la compassion, le sens de l'ordre et de la mesure, des sentiments qui maintenaient tous ces mauvais instincts et ses habitudes grossières dans les limites du supportable"

Encore peu connu, le livre d'Andric bénéficie ici d'une nouvelle et excellente traduction de Pascale Delpech. Musical comme un conte, sobre comme un grand roman, il appartient aux oeuvres contemporaines majeures.

J.-C.P. "L'Hebdo", 14 juin 1997

LA MOTIVATION EN DIX POINTS

1. La motivation est avant tout didactique. Ce qui compte pour les élèves, c'est leur vécu immédiat. Il faut donc que le cours soit intéressant.

2. La motivation, c'est ce qui fait agir un individu pour atteindre un objectif. Ces objectifs doivent donc être clairs et accessibles et ne pas se limiter aux fins ultimes de l'apprentissage (savoir lire, écrire, parler).

3. La motivation par le succès est très efficace. Il faut exhorter les élèves à être bons. Il faut entretenir l'émulation, tout en protégeant les faibles et en les encourageant à vaincre les forts.

4. La motivation dépend du moral du groupe-classe. Il faut maintenir, rétablir, préserver le moral du groupe, il faut dialoguer avec lui.

5. Le rôle du prof est immense: il doit se faire aimer, admirer. Qu'il soit le plus beau possible et qu'il soit heureux de vivre.

6. Les documents utilisés doivent être adaptés linguistiquement et culturellement aux capacités et aux goûts des élèves, mais aussi à la méthode choisie et aux objectifs retenus.

7. Les documents doivent s'appuyer autant sur l'affectivité et l'émotion que sur la réflexion et le rationnel. Il n'y a rien de plus lassant

que les platitudes ressassées à tous les cours de conversation sur la peine de mort, l'émancipation des femmes, la drogue, etc...

8. La motivation naît de l'innovation. Il faut varier tout ce qui peut varier: les contenus, la méthode, les procédures, les techniques, les objectifs. Il y a autant de modèles que d'apprenants.

9. Il faut aider l'élève à se prendre en charge lui-même, c'est-à-dire à le considérer comme le sujet de l'apprentissage. C'est lui qui construit son savoir. L'enseignant doit d'abord se dire: "Comment vais-je intéresser cette classe?" et non "Que vais-je enseigner ce matin?". A la limite, une langue ne s'enseigne pas au sens traditionnel et magistral du terme.

10. Pour motiver ses élèves, le prof doit être motivé! De même que le psychanalyste doit subir une analyse avant d'exercer, de même le prof doit chercher sans cesse à se regarder enseigner, c'est-à-dire à se mettre à la place des élèves par intérêt ou par obligation. C'est ce que Rogers nomme l'empathie.

(Extraits d'un article de Philippe Lecomte, tiré de la revue "Les langues modernes")

La Sorbonne

CONCOURS DE LANGUE ET DE CIVILISATION FRANÇAISES DEVINETTES

NIVEAU I: Jeune, elle est verte et belle. Vieille, elle est encore belle mais jaune. Un beau jour, elle finit par tomber. Qu'est-ce que c'est? (la feuille)

NIVEAU II: On l'entend, mais on ne le voit pas. En hiver, il apporte le froid. En été, il fait du bien. Qu'est-ce que c'est? (le vent)

NIVEAU III: L'été je suis liquide
L'hiver blanche et solide. (la glace)

(Alliance Yougoslavie-France, Belgrade, 1998)

STAGE PEDAGOGIQUE KLADOVO 2001

Du 9 au 12 avril 2001 à Kladovo a eu lieu le Stage pédagogique qui a rassemblé les professeurs des écoles primaires. Ce stage a été organisé et financé par le Centre culturel français, l'Ambassade de France et l'Alliance de Kladovo.

ALLIANCE YOUgoslavIE - FRANCE

Deux intervenantes, Valerie Desmontais et Monique Beljanski, nous ont approché les nouvelles tendances dans l'enseignement du français langue étrangère. Elles nous ont apporté les nouveaux manuels qui représentent certaines méthodes telles que "Bravo", "Soleil", "Bien joué", "Junior" etc. publiés en France ces 10 dernières années. Nous avons appris que les pays voisins utilisent déjà les méthodes et les manuels français. Pour le moment, nous, les professeurs de français de la Serbie, nous sommes obligés de suivre le programme et d'utiliser les manuels prescrits et imposés par le Ministère de l'Éducation. Comme on attend la réforme du système scolaire et comme le prix de ces manuels est considérable, nous ne pouvons pas passer à une autre méthode mais il y a certaines choses, certains sujets qui sont intégrables dans l'enseignement :

- travailler par petits groupes et donner des obligations à chaque élève qui correspondent à ses possibilités et à son niveau de compétence de telle sorte qu'il n'y ait pas de public passif dans la classe;

- appliquer des jeux, des chansons, des images, être créatif, éviter les clichés et ne pas se répéter;

- travailler des textes et essayer toujours de repérer les structures soit dans l'acte de paroles soit dans les exercices grammaticaux ou dans des textes semblables issus d'un texte primordial;

- vu l'importance de la motivation, consacrer une partie du cours pour motiver les élèves, pour les faire participer en dépendance de leurs niveaux de savoir, tenir en éveil constant l'esprit compétitif.

Pour ceux qui s'intéressent aux nouvelles méthodes, pendant sa dernière visite à Leskovac, Cécile Derue a apporté certains livres et manuels qui se trouvent dans la Bibliothèque municipale et dont on peut disposer chaque jour de 17 à 20 heures. On peut y trouver aussi la cassette avec des chansons données ci-dessous.

A part les cours à Kladovo, nous avons eu la possibilité de voir la pièce "Bouledeneige", jouée par les élèves de l'Alliance de Kladovo et avec laquelle ils se sont présentés au Festival des francophones à Novi Sad, et le film "La fille du pont", avec Vanessa Paradis dans le rôle principal. A Kladovo, nous avons passé des heures à parler, à écouter la musique française contemporaine et à faire connaissance des collègues des autres régions de la Serbie. Aussi, nous avons écrit une lettre à Mme Jasna Vidic, le président de l'Union des professeurs de la Serbie et nous avons demandé :

- de changer les manuels pour le 7e et pour le 8e;
- d'augmenter le nombre des cours en 8e (de 2 à 3);
- de rendre la dignité à la langue française dans les écoles.

A la suite on vous propose quatre textes : une comptine et trois chansons dont vous pourriez faire l'usage.

LA COMPTINE pour les débutants. **Objectifs:** écouter, chanter, mimer ou danser, bien prononcer et apprendre à compter;

ADO, FIN DU SIECLE pour les élèves de 6e ou de 7e. **Objectifs:** écoute sans paroles, repérage lexicale, écoute corrective; Comme la musique est le rap, faire "Ado de notre classe" soit par écrit soit par oral;

OCTOBRE, SAMEDI SOIR SUR LA TERRE sont des chansons pour les élèves de 8e.

Objectifs: écoute active, vérifier la compréhension globale, trouver les mots qui manquent test de lacunes, repérage: mettre les verbes qui manquent au futur, trouver et souligner les adjectifs qualificatifs, écoute corrective chanter la chanson, les élèves l'aiment bien.

*Dužanka Janković
Sunčica Milošević*

COMPTINE

Un, deux, trois
Je m'en vais au bois,
Quatre, cinq, six
Queillir des cerises,
sept, huit, neuf,
Dans un panier neuf
Dix, onze, douze,
Elles sont toutes rouges.

ADO FIN DU SIECLE

Piercing aux oreilles,
Bracelets aux poignets,
Casquette sur la tête,
Cheveux décolorés.

Et aux pieds,
Des basquets
Aux semelles compensées
Et aux lacets défaits.

Autour de la taille
Un sweet noué,
Et accroché à la ceinture
Un très gros porte-clé

Voilà un spécimen
D'Ado très branché.

OCTOBRE

Le vent fera craquer les branches
La brume.....
Y'aura des feuilles partout
Couchées sur.....
Octobre.....

Le soleil sortira à peine
Nos corps.....
Perdue dans les foulards
Tu.....
Octobre endormi.....

Il y aura certainement
Sur les tables.....
Quelques vases vides qui traînent
Et des nuages pris aux antennes
Je.....
Et des nappes.....
Pour ne pas qu'.....

On ira tout en haut des collines
Regarder tout ce qu'.....
Mes mains sur tes cheveux
Des écharpes pour deux
Devant le monde.....

Certainement appuyés sur des bancs
Il y aura quelques hommes.....
Et des nuages pris sur antennes
Je.....
Et des nappes.....
Pour ne pas qu'.....

Et sans doute on verra apparaître
Quelques dessins sur.....
Vous, vous.....
Comme des enfants du Nord
.....
Vous, vous.....
Comme des enfants du Nord
Octobre.....

SAMEDI SOIR SUR LA TERRE

Il....., elle le.....elle le.....
Et ses yeux.....le reste
Elle.....pour mettre du feu
Dans chacun de ses gestes
Après.....une histoire classique
Quelle que soit la fumée
Quelle que soit la musique
Elle.....ses cheveux,
elle.....qu'il.....
Dans ses yeux de figurine.

Il....., il.....partout
Il.....ses phrases
Comme elle.....un peu
D'un coup leurs regards.....
Après.....une histoire normale
Le verre qu'elle.....les sourires
qu'il.....
En s'approchant un peu, il.....les ombres
fines
Dans ses yeux de figurine.
Pas la peine que je.....
D'où ils.....et ce qu'ils.....
.....une histoire d'enfant
Une histoire ordinaire
On.....tout simplement, simplement
Un samedi soir sur la terre

Ils....., ils....., ils.....bien
Qu'il..... falloir qu'ils.....
Ils.....de se toucher
Tellement la musique est forte
Après.....juste une aventure
Qui.....sur le siège arrière d'une
voiture
Il.....les ombres bleues
Que le désir.....
A son front de figurine.

Pas la peine d'être plus précis
Cette histoire.....déjà.....
On en fera autant si c'était à refaire
On.....tout simplement, simplement
Un samedi soir sur la terre.

ВЕЛИЧКО ЖИВАНОВИЋ И ПОСЕТА ПОЛА ЛАБЕА

Удео Друштва пријатеља Француске, односно Француско-српског клуба, у организовању, 25. децембра 1921. године, помена палим француским војницима сахрањеним на лесковачком гробљу, био је велики (о томе смо опширно писали у прошлом броју "Алијансе"). Но, ако је помен (као "велика манифестација француско-српског пријатељства") био приређен и "уз свесрдну помоћ Општине лесковачке", приредба изведена истог дана увече, у просторијама Гимназије (Реалке), била је у свему дело самих чланова Француско-српског клуба. У програму, концертном делу, учествовао је са више тачака хор Реалке са члановима певачке дружине "Бранко". Програм је био проткан стиховима француских песника које су на француском језику говорили ученици француске школе. По завршеном веома успелом и врло добро посећеном концерту, приређена је игранка.

Највећу улогу у организовању помена и приредбе имао је председник Француско-српског клуба Величко Живановић. Он је био, уопште, *spiritus movens* Клуба, покретач и организатор многих његових активности. Оставио је светао траг у културном животу Лесковца између два светска рата.

Величко Живановић је, најпре као апсолвент, био постављен за хонорарног наставника француског језика лесковачке Реалке 8.9.1919. године. После три године рада у Лесковцу, премештен је у Алексинац, па у Вршац, да би се 1929. вратио у Лесковац у коме је, уз тромесечни премештај крајем 1931. у Пљевљима, остао до 19.10.1935. године када је као успешан професор премештен у Реалку у Београду. У Лесковцу је провео девет година. Био је у два наврата председник Француско-српског клуба: до одласка у Алексинац и по повратку у Лесковац, крајем 1929. Величко Живановић је био веома активан не само у Клубу, већ и у Народној универзитету, као члан Управе и предавач, и, посебно, у самој Гимназији (био је оснивач скаутске организације, касније стеговођа Стега извидника и планинки, књижничар наставничке књижнице, надзорни наставник у литерарној дружини "Вуловић", предавач на Бачком универзитету и др.). У сећањима ученика Гимназије запамћен је, како пише Сергије Димитријевић, као један од најбољих професора (*Свој година лесковачке Гимназије*, 1979, стр. 135).

Као професор београдске Реалке, саставио је *Антологију француских лирских песника 19. и 20. века* за ученике средњих и средњих стручних школа која је изнела у Београду, 1940. године. Са француског је превео роман Едмона и Жила Гонкура *Жерминија Ласертије* (Сарајево, 1957).

Пол Лабе

Величко Живановић је имао видну улогу и у организовању посете Лесковцу Пола Лабеа (Paul Labbé). Велики пријатељ српског народа за чије се интересе борио годинама, професор и песник, аутор књиге *Повести једног Србина (Histoire d'un jeune Serbe)*, Пол Лабе је са супругом био гост Лесковца 21. и 22. маја 1922. године. У Лесковац је дошао после Београда, Крагујевца и Ниша и његов дводневни боравак представљао је за град под Хисаром значајан политички и културни догађај. О томе опширно пише "Лесковачки гласник" у броју од 27. маја. Пошто је своцирао велике заслуге Пола Лабеа за српски народ, аутор чланка додаје: "Уважени *г. Лабе са његовом дочекан је са свима њочасцима колико је био Лесковац могао давати. И председник општинске и председник првосудне суда, директор реалке, наставници, учитељство и грађанство учинили су са своје стране све, да се гости и њих боље осеће у нашој средини*".

Као главни секретар Француске алијансе (Alliance française), Пол Лабе је, поред осталог, дошао да посети Француско-српски клуб и његову школу за француски језик. Лабе је обишао часове француског језика у

Реалци и у француској школи а потом је у сали Реалке одржао предавање у коме је, како стоји у чланку, "изнео о Србији све што му лежи на срцу, изневши најзад једну велику похвалу српском јунаштвоу у борби за своју слободу и солидарности са својом најомиљенијом савезницом Француском". Присутна публика је са одушевљењем поздравила његово излагање.

Исте вечери, Лабеу је приређен банкет у хотелу "Плуг" уз присуство најугледнијих грађана. "Првом здравицом на француском језику", преноси даље "Лесковачки гласник", "поздравио га је *г. Величко Живановић председник француско-српског клуба, изневши у њој заслуге Француске за нашу земљу у прошлом рату. На истој здравици г. Пол Лабе је такође одговорио. За тим га је на српском језику поздравио *г. Милун Стојадиновић. Па је онда настављено опште весеље, које је трајало до 1 сахата по ноћи, а гости су се врло пријатно осећали у друштву учесника на банкету, одакле су отишли на преноћиште у стан уваженог индустријалица, г. Глигорија Костића*". У недељу, 21. маја, Пол Лабе је са супругом отпутовао у Скопље испраћен, на железничкој станици, од стране великог броја грађана.*

Могуће је да је као једна од последица Лабеове посете било пресељење читаонице Клуба у основну школу код реке (мушко одељење). Пресељење у ову школу (сада је то Основна школа "Светозар Марковић"), било је привремено, до адаптације просторија у кући Петра Звиске, седишту Клуба. У обавештењу Клуба стајало је да читаоница ради двократно: од 11-15 и од 17-20 часова сваког дана.

Још једна посета високих француских званичника 1922. године била је прилика за ангажовање Француско-српског клуба. У Лесковац је, наиме, 27. јула дошао посланик (амбасадор) Републике Француске у Београду, Клеман Симон. За разлику од Пола Лабеа, чија је посета добила велики публицитет, боравак Клемана Симона прошао је готово незапажено. "Лесковачки гласник" је у броју 30. од 3. августа забележио само да је "пуномоћни министар Француске при нашем двору" посетио текстилне фабрике а да су га до Грделице допратили представници Француско-српског клуба који су при том изразили симпатије према Француској.